

Олександра ШВЕЦЬ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ТЕКСТИЛЮ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Визначено основних споживачів текстилю спеціального призначення. Проаналізовано попит на них за регіонами України та наведено темпи розвитку вітчизняного ринку цих полотен протягом 2006–2011 рр. Надано характеристику типів тканин для виробництва спецодягу. Проаналізовано головні тенденції на ринку текстильних полотен спеціального призначення.

Ключові слова: ринок текстильних текстилю спеціального призначення, спецодяг, базальтові волокна.

Головним завданням виробництва текстилю спеціального призначення є забезпечення необхідного комплексу властивостей щодо галузі їх використання. Це залежить перш за все від раціонального поєднання властивостей вихідної сировини, параметрів будови полотна та технології його виготовлення. Основними споживачами текстильних полотен спеціального призначення є підприємства готельного бізнесу, громадського харчування, а також ті, що спеціалізуються на виробництві одягу для хімічних, нафтопереробних, газових, металургійних виробництв, пожежних і військових підрозділів, служби порятунку тощо. Адже такі полотна є екологічно нешкідливими, мають захисні властивості, які не втрачають під час експлуатації.

Поточні темпи розвитку вітчизняного ринку текстильних полотен спеціального призначення поступово досягають таких у країнах Бенілюксу, Скандинавії та в Німеччині, Франції, Великій Британії.

Мета роботи – визначення перспектив розвитку ринку текстильних полотен спеціального призначення в Україні.

Найбільшими замовниками цієї продукції як в Україні, так і в Європі виступають компанії будівельної індустрії [1].

Незважаючи на низку негативних факторів макроекономічного характеру, обсяг вітчизняного ринку тканин спеціального призначення протягом 2006–2011 рр. стабільно зростає (рис. 1).

Сьогодні на ринку, крім крупних підприємств, працює велика кількість дрібних ритейлерів і виробників. Це унеможливорює абсолютно точно підрахувати сумарні обсяги виробництва. Найактивніше розвиваються невеликі вітчизняні підприємства, які щоденно випус-

кають у середньому 100 комплектів продукції. Такі підприємства працюють з клієнтами за індивідуальними програмами й можуть швидше реагувати на новітні ринкові тенденції.

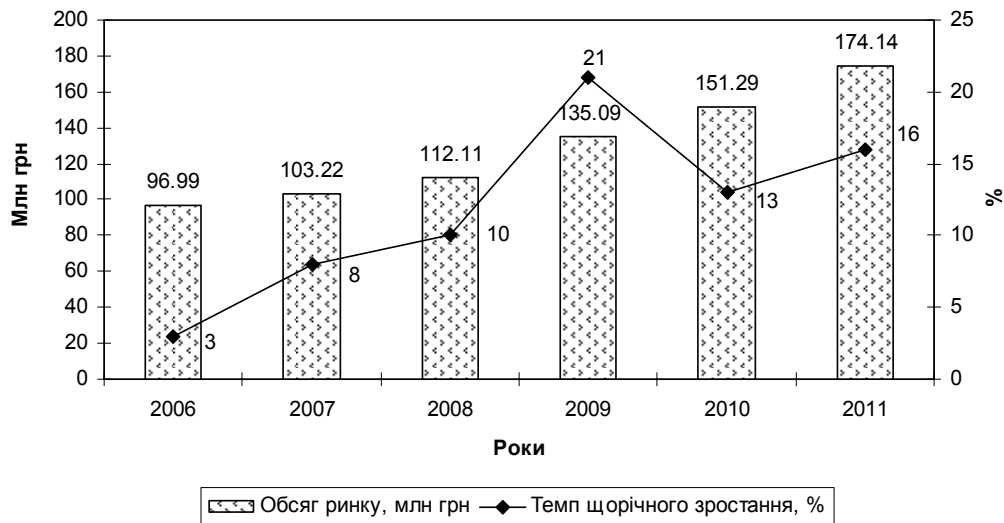

Рис. 1. Обсяг вітчизняного ринку тканин спеціального призначення в 2006–2011 рр. [2]

Найбільший попит на текстильні полотна спеціального призначення традиційно відзначається у промислових регіонах України – Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Харківській областях і в м. Києві.

Вагомий внесок у галузі дослідження та удосконалення процесів отримання текстильних полотен спеціального призначення та виробів на їх основі, технології виготовлення базальтових текстильних полотен зробили вітчизняні та закордонні вчені: О. М. Лисаківський, О. Г. Новицький, R. Parnas та ін. [3–5].

На міжнародних ринках одяг спеціального призначення поділяють на: захисний, робочий, професійний, повсякденний, діловий, відомчий. Прогнозується, що незабаром ця градація значно спроститься та зведеться до трьох категорій – робочий, вихідний і діловий [6].

В Україні стабільним попитом користуються робочі костюми (брезентові та трикотажні з ПВХ-покриттям), рукавиці тощо. Зростає також попит на продукцію короткострокового використання (поліпропіленові берети, бахіли, манжети, пов'язки).

Залежно від застосування тканини спеціального призначення поділяють на чотири категорії (таблиця).

Для виробництва різних категорій спецодягу використовують відповідні типи тканин. Найпопулярнішим матеріалом є двошарова тканина "Ортон", яка має бавовняну основу й поліамідне покриття з водовідштовхувальним або іншим просоченням. Такий склад забезпечує витривалість і уможливорює її використання для пошиття як літнього, так і зимового спецодягу.

Категорії тканин спеціального призначення на ринку України [7]

Категорія	Призначення
Для захисного спеціального одягу	Захист від: <ul style="list-style-type: none"> - механічних впливів; - високих і низьких температур; - електричних, електростатичних, електромагнітних полів та електростатичних зарядів; - нетоксичного пилу; - води й розчинів нетоксичних речовин; - розчинів кислот і лугів; - нафти, нафтопродуктів і жирів; - загальних виробничих забруднень; - шкідливих біологічних факторів. Для виробництва сигнального одягу
Для ізолюючого одягу	Ізоляція від: <ul style="list-style-type: none"> - підвищеного вмісту радіоактивних речовин повітря робочої зони; - високої або низької температури повітря робочої зони; - хімічних факторів
Для одягу медичного/санітарного призначення	Для працівників галузі охорони здоров'я (лабораторні халати, елементи захисних біологічних костюмів найвищого ступеню тощо)
Для форменого одягу	Форма для працівників ресторанно-готельного бізнесу, підрозділів охорони, транспортних структур тощо

Другою за популярністю є більш тонка тканина "Грета". Вона використовується переважно для пошиття легкого робочого верхнього одягу, складається із синтетичних і бавовняних волокон [8].

Основу зимового одягу спеціального призначення становлять такі матеріали, як синтепон і ватин, а літнього – традиційні бавовняні текстильні полотна. Для працюючих у нічний час доби виробляється одяг зі світловідбиваючими смугами, що надає можливість знизити виробничий травматизм.

Частка спецодягу з продукції українських виробників становить 10–15 % (рис. 2). Переважна кількість одягу спеціального призначення виготовляється із тканин, виготовлених у Росії, Білорусії, Польщі, Голландії, Кореї, Гонконгу, країнах Середньої Азії та ін.

Основними лідерами українського ринку спецодягу є вітчизняні підприємства – ТД "Гранд-Сервіс", ЗАТ "Спецодяг", "Промспецодяг", "Торнадо", "Текстильні технології" та ТОВ "Промсиз", "Укрспецкомплект", "Танго", частка яких становить 40 %, решта – маленькі ательє та посередники.

Великих імпортерів спецодягу небагато: *Ansell Edmont*, Бел-Протексьон, ТОВ "Схід-Сервіс" та ін. Це пояснюється високою ціною імпортової продукції. У Києві частка імпорту становить майже 50 % загального обсягу ринку, а в Луганській, Донецькій, Дніпропетровсь-

кій, Запорізькій і Харківській областях – не більше 10 %. Із огляду на зростаючий попит на якісну продукцію, яка відповідає європейським стандартам, імпорту поступово зростає. При цьому імпортери з року в рік намагаються знизити ціни, щоб не втратити ще один ринок збуту, однак ціна готової продукції залежить від вартості матеріалу. В 2011 р. бавовняний одяг подорожчав майже на 10 %. Сталося це внаслідок низького врожаю бавовни [9].

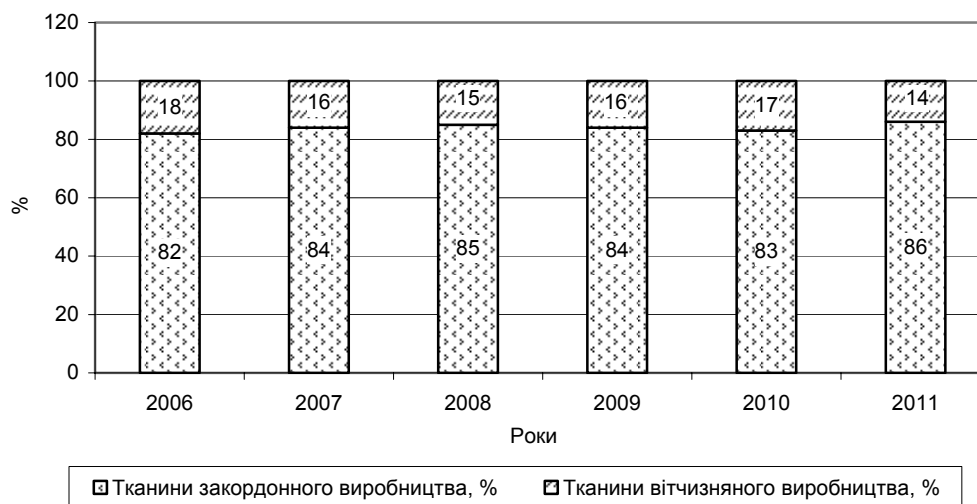

Рис. 2. Співвідношення тканин вітчизняного та закордонного виробництва на ринку спецодягу України в 2006–2011 рр. [6]

На ціну також впливає сезонність продажів, що зумовлена не тільки специфікою, а й періодичністю закупівель цієї продукції великими підприємствами, проведенням ними тендерів. Обсяги продажів під час сезонного підвищення попиту збільшуються щонайменше на 25 %. Відповідно, у цей період ціна на певні види продукції зростає на 5–20 % [8].

Одяг спеціального призначення, на відміну від повсякденного, замовляють значними партіями, що має особливості у просуванні товару на ринку. Так, у розвинених країнах Європи й Америки реалізацією спецодягу кінцевому споживачеві займаються оптові підприємства. Відмінною рисою українського ринку є відсутність у збутовому ланцюжку посередницької ланки: переважна кількість спецодягу реалізується методом прямих продажів.

Особливим попитом на вітчизняному ринку користуються вогнестійкі полотна, необхідні для праці в умовах підвищених температур. Це особливо актуально для таких сфер діяльності, як енергетика, пожежна охорона, металургія. Частка ринку цих тканин в Україні в 2006–2011 рр. поступово зростала (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка ринку тканин для вогнестійкого одягу в Україні у 2006 – 2011 рр. [1]

Основними тенденціями на ринку текстильних полотен спеціального призначення є [1]:

- стабільне зростання попиту у зв'язку з необхідністю відповідати європейським нормам охорони праці. Ринок текстильних полотен спеціального призначення, який тісно пов'язаний з ринком спецодягу, повторює динаміку розвитку промислового комплексу України. Судячи з підсумків першого півріччя 2012 р., очікується підвищення попиту на спецодяг з боку підприємств будівельної галузі, обробної промисловості, розподілу електроенергії, газу й води, а також оптової та роздрібної торгівлі;

- активне впровадження новітніх технологій, і як наслідок – поява у продажу текстильних полотен з новими властивостями;

- розширення сировинної бази виробничих підприємств. Застосування нових видів сировини, яка б забезпечувала матеріалу необхідний комплекс властивостей та була доступною і недорогою. До такої сировини можна віднести мінерал базальт, за запасами якого Україна посідає провідне місце в Європі (61 310 тис. м³ базальту – у відкритих родовищах, 33 107 тис. м³ – у розробці). Базальтові волокна характеризуються високою кислото- та лугостійкістю, низькою гігроскопічністю, вони негорючі, хімічно нейтральні, екологічно чисті [10];

- відновлення й модернізація технологічної бази підприємств.

Отже, виходячи з викладеного вище, варто очікувати зростання попиту на текстильні полотна спеціального призначення у другому півріччі 2012 р. та на початку 2013 р. Моніторинг ринку цієї продукції вказує на обмежений вітчизняний асортимент, оптимізувати який можливо використанням базальту – доступної та недорогої сировини, що забезпечувала б матеріал необхідним комплексом властивостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артамонов В. К. Спеціальні тканини – огляд ринку та перспективи розвитку виробництва / В. К. Артамонов // Textiles Digest. — 2012. — № 12. — С. 22—28.
2. Коршунова В. В. Ринок спецодягу України / В. В. Коршунова // Стройтек. — 2012. — № 10. — С. 7—12.
3. Лисаківський О. М. Удосконалення технології виготовлення базальтових тканин: автор. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.19.03 "Технологія текстильних матеріалів" / О. М. Лисаківський. — К. : КНУТД, 2004. — 21 с.
4. Новицький О. Г. Дослідження та удосконалення процесів отримання базальтових волокон та виробів на їх основі : дис. ... канд. техн. наук : спец. 05.17.08 "Процеси та обладнання хімічної технології" / Новицький Олександр Геннадійович. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 156 с.
5. *Optical coherence tomography of glass reinforced polymer composites* / [Richard S. Parnas, Joy P. Dunkers, Carl G. Zimba et al.] // Composites Part A: Applied Science and Manufacturing (Incorporating Composites and Composites Manufacturing). — 1999. — Vol. 5. — P. 139—145.
6. Момот І. В. Огляд українського ринку спеціального одягу / І. В. Момот // Вісник Белл-Протексьон. — 2012. — № 3. — С. 14—20.
7. Плахтій А. В. Український ринок робочого одягу / А. В. Плахтій // InterExpo. — 2012. — № 1. — С. 10—16.
8. Ходченко Л. В. Специальные ткани для защитной одежды / Л. В. Ходченко // МЕТАЛІКА. — 2012. — № 1. — С. 19—29.
9. Єрмоленко В. А. Тканини для спецодягу / В. А. Єрмоленко // ТекстильПро. — 2012. — № 11. — С. 9—12.
10. Украинский гранит. — Режим доступа : <http://belaya-rus.deal.by/a4007-ukrainskij-granit.html>.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2012.

Швец А. Перспективы развития рынка текстиля специального назначения в Украине. Определены основные потребители текстиля специального назначения. Исследован спрос на них по регионам Украины и приведены темпы развития отечественного рынка этих полотен в 2006–2011 гг. Представлена краткая характеристика типов тканей для производства спецодежды. Приведен анализ основных тенденций на рынке текстильных полотен специального назначения.

Ключевые слова: рынок текстильных полотен специального назначения, спецодежда, базальтовые волокна.

Shvets O. Prospects for development of the special purpose textiles' market in Ukraine. The main consumers of the special purpose linens are hotels, catering enterprises, and companies specializing in the production of clothing for chemical, oil, gas, metallurgical industries, fire-fighters and army units, rescue services, etc.

The greatest demand for the special purpose linens is traditionally discovered in the industrial regions of Ukraine – Dnipropetrovsk, Donetsk, Zaporizhia, Luhansk, Kharkiv and Kyiv.

Share of overalls of Ukrainian producers is 10–15 %. Most of the clothing is produced from special fabrics, made in Russia, Belarus, Poland, Holland, Korea, Hong Kong, Central Asia and others.

The main leaders of the Ukrainian market are domestic clothing enterprises: TD "Grand Service", private joint-stock companies "Spetsodiah", "Promspetsodiah", "Tornado", "Textilni technologies" and LLC "PromSIZ", "Ukrspetskomplekt", "Tango", whose total share is 40 %, the rest are small studio and intermediaries. There is a small number of great clothing importers: Ansell Edmont, Bel Protection, Ltd. "Skhid-Service" and others.

Thermo stable fabric needed to work in high temperatures is in particular demand.

Increase in demand for the special purpose linens can be expected at the second half of 2012 and at the beginning of 2013. Monitoring of these products market indicates limited home range, which can be optimized by using basalt – available and inexpensive raw material that would provide the necessary properties set.

Key words: the special purpose textiles' market, overall, basalt fiber.